

Svenska som andraspråk och litteratur (Sv2)

Svenska som andraspråk och litteratur är en lärokurs som är särskilt uttänkt för elever med ett annat modersmål än svenska, finska eller samiska. Det är viktigt att betona att undervisningen i Sv2 inte är stöd- eller specialundervisning, utan en lärokurs med andra utgångspunkter och syften än lärokursen svenska och litteratur.

En elevs behov av lärokursen svenska som andra språk och litteratur fastställs gemensamt av rektor och de lärare som undervisar eleven. Då beslut om vilken lärokurs eleven ska följa tas, ska man beakta om elevens baskunskaper i svenska är bristfälliga inom ett eller flera delområden (att kommunicera, att tolka texter, att producera texter och förmåga att förstå språk, litteratur och kultur) av språkkunskaperna. I fall de svenska kunskaperna är bristfälliga ska eleven läsa Sv2.

En elev som följer lärokursen i Sv2 kan integreras i ämnet svenska och litteratur men ska alltid bedömas enligt kriterierna för svenska som andraspråk. I de lägre årskurserna 1-2 kan eleven med Sv2 integreras i undervisningen i svenska och litteratur, men kan behöva stöd i bland annat kulturell förståelse och inom delområdet att använda språket som stöd för allt lärande. En elev som går i årskurs 3-9 bör få majoriteten eller åtminstone en del av sina årsveckotimmar i Sv2 undervisade i en mindre undervisningsgrupp eller i en särskild grupp för elever med svenska som andraspråk. Om en elev med svenska som andraspråk påbörjar sin skolgång i sen ålder (årskurs 5 eller senare) behöver klassläraren, specialläraren, rektorn och eventuell lärare i svenska som andra språk bedöma enligt vilken årskurs eleven ska påbörja sina studier i svenska som andraspråk. I årskurs 7-9 finns en nivågruppering för att senkomna elever ska kunna tillägna sig svenska som andraspråk och litteratur på bästa möjliga sätt

Målen för undervisning i svenska och litteratur och Sv2 är de samma med undantag för svenska som andraspråk och litteratur tilläggskategori: att använda språket som stöd för allt lärande. Om eleven integreras i svenska och litteratur bör klasslärare, timlärare, speciallärare, eventuell lärare i svenska som andra språk och rektorn medvetet arbeta för att eleven uppnår målen för ämnet Sv2 trots integrering i svenska och litteratur. Metoderna och arbetssätten bör vara sådana att eleven utvecklar sin språkliga kompetens och också lär sig använda språket som stöd för allt lärande. Om eleven bedöms enligt lärokursen svenska som andra språk och litteratur bör samtliga lärare som undervisar eleven än mer vara införstådda i att använda språkutvecklande metoder i sin undervisning.

Att kommunicera

Om eleven anländer i årskurs 1 eller 2 arbetar man enligt följande två nivåer och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 1 åk 1-2

- laborering med talat språk och dramatiseringar
- behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, faktatexter, medietexter och spel
- föra dialoger
- fråga
- träna uttal
- rim och ramsor
- spontant berättande i grupper
- uttrycka iakttagelser och åsikter samt öva att dra slutsatser
- lyssna till högläsning och berättande
- öva att återberätta

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- berätta om ett givet, bekant tema
- förklara och beskriva saker och personer
- intervjua
- ge instruktioner
- öva att uttrycka egna åsikter
- berätta med hjälp av nyckelmeningar
- träna korrekt uttal samt betoning och satsmelodi
- att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer

Nivå 4 åk 7-9

- träna korrekt uttal
  - sambandet mellan betoning och betydelse
- öva att uttrycka egna tankar och åsikter
- återberätta med egna ord
- föra dialog, turtagning i diskussion
- att argumentera i olika samtalssituationer
- muntliga presentationer om ämnen hämtade från vardag och skola

Om eleven anländer i årskurs 3, 4 eller 5 börjar man arbeta från och med nivå 2 och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- berätta om ett givet, bekant tema
- förklara och beskriva saker och personer
- intervjua
- ge instruktioner
- öva att uttrycka egna åsikter
- berätta med hjälp av nyckelmeningar
- träna korrekt uttal samt betoning och satsmelodi
- att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer

Nivå 4 åk 7-9

- träna korrekt uttal
  - sambandet mellan betoning och betydelse
- öva att uttrycka egna tankar och åsikter
- återberätta med egna ord
- föra dialog, turtagning i diskussion
- att argumentera i olika samtalssituationer
- muntliga presentationer om ämnen hämtade från vardag och skola

Om eleven anländer i årskurs 6, 7, 8 eller 9 börjar man arbeta från och med nivå 3 och fortsätter sedan med nivå 4.

Nivå 3 åk (6) 7-9

- träna korrekt uttal samt betoning och satsmelodi
- att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer
- delta i diskussioner som berör bekanta teman eller egna intressen
- öva att uttrycka egna åsikter
- förklara och beskriva saker och personer

Nivå 4 åk 7-9

- träna korrekt uttal
  - sambandet mellan betoning och betydelse
- öva att uttrycka egna tankar och åsikter
- återberätta med egna ord
- föra dialog, turtagning i diskussion
- att argumentera i olika samtalssituationer
- muntliga presentationer om ämnen hämtade från vardag och skola

Att tolka texter

Om eleven anländer i årskurs 1 eller 2 arbetar man enligt följande två nivåer och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 1 åk 1-2

- Bokstavsinlärning
- Lära sig att läsa
- Ordbilder och textanalys
- Utveckla lästekniker
- Läsa högt och tyst
- Öva läsflyt
- Läsförståelse
- Väcka och stimulera läslust
- Förstå skriftliga instruktioner

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- Ordförråd
  - årstider, månader och veckodagar

- pengar
- naturen
- väder, temperatur
- olyckor
- kroppen
- kläder och klädstorlekar
- idrott/vintersport
- familj och släkt
- skolämnen
- klockan
- hustyper/boende
- färger
- adress
- känslor
- yrken
- geometriska begrepp (rektangel, kvadrat...)
- biblioteket, boktitel, författare, pärmbild
- bekanta sig med idiomatiska uttryck
- träna att läsa både högt och tyst
- lässtrategier för att förstå och tolka texter
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä och j/g (lj-, gj-, hj-)
- sambandet mellan ljud och bokstav
- förstå skriftliga instruktioner

Nivå 4 åk 7-9

- utveckla ordförrådet (inom läroämnena)
- bekanta sig med idiomatiska uttryck
- kan läsa flytande och förstå textens väsentliga innehåll
- läsa relevant litteratur (förkunskaper, åldersmässiga)
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä, u/y samt ng-, j-, tj- och sj-ljud
- lässtrategier för att urskilja textens budskap, både det uttalade och sådant som står mellan raderna
- förstå skrivna instruktioner
- öva att analysera egna och andras texter
- hörförståelse
  - ljudböcker

Om eleven anländer i årskurs 3, 4 eller 5 börjar man arbeta från och med nivå 2 och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- Ordförråd
  - årstider, månader och veckodagar
  - pengar
  - naturen
  - väder, temperatur
  - olyckor
  - kroppen
  - kläder och klädstorlekar
  - idrott/vintersport

- familj och släkt
- skolämnen
- klockan
- hustyper/boende
- färger
- adress
- känslor
- yrken
- geometriska begrepp (rektangel, kvadrat...)
- biblioteket, boktitel, författare, pärmbild
- bekanta sig med idiomatiska uttryck
- träna att läsa både högt och tyst
- lässtrategier för att förstå och tolka texter
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä och j/g (lj-, gj-, hj-)
- sambandet mellan ljud och bokstav
- förstå skriftliga instruktioner

Nivå 4 åk 7-9

- utveckla ordförrådet (inom läroämnena)
- bekanta sig med idiomatiska uttryck
- kan läsa flytande och förstå textens väsentliga innehåll
- läsa relevant litteratur (förkunskaper, åldersmässiga)
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä, u/y samt ng-, j-, tj- och sj-ljud
- lässtrategier för att urskilja textens budskap, både det uttalade och sådant som står mellan raderna
- förstå skrivna instruktioner
- öva att analysera egna och andras texter
- hörförståelse
  - ljudböcker

Om eleven anländer i årskurs 6, 7, 8 eller 9 börjar man arbeta från och med nivå 3 och fortsätter sedan med nivå 4.

Nivå 3 åk (6) 7-9

- Ordförråd
  - årstider, månader och veckodagar
  - pengar
  - naturen
  - väder, temperatur
  - olyckor
  - kroppen
  - kläder och klädstorlekar
  - idrott/vintersport
  - familj och släkt
  - skolämnen
  - klockan
  - hustyper/boende
  - färger
  - adress
  - känslor

- yrken
- geometriska begrepp (rektangel, kvadrat...?)
- biblioteket, boktitel, författare, pärmbild
- begrepp i de olika läroämnena
- lässtrategier för att förstå och tolka texter
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä, u/y samt ng-, j-, tj- och sj-ljud
- träna att läsa både högt och tyst
- hörförståelse
  - ljudböcker
- förstå skrivna instruktioner

Nivå 4 åk 7-9

- utveckla ordförrådet (inom läroämnena)
- bekanta sig med idiomatiska uttryck
- kan läsa flytande och förstå textens väsentliga innehåll
- läsa relevant litteratur (förkunskaper, åldersmässiga)
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä, u/y samt ng-, j-, tj- och sj-ljud
- lässtrategier för att urskilja textens budskap, både det uttalade och sådant som står mellan raderna
- förstå skrivna instruktioner
- öva att analysera egna och andras texter
- hörförståelse
  - ljudböcker

Att producera texter

Om eleven anländer i årskurs 1 eller 2 arbetar man enligt följande två nivåer och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 1 åk 1-2

- Alfabetet
  - forma bokstäver
  - alfabetisk ordning
  - läsriktning
- stava ljudenliga ord
- skriva mellanrum mellan ord
- producera egna meningar
- använda stor bokstav och punkt
- skriva stor bokstav i namn
- rättstavning
- vokaler och konsonanter (läsa, skriva, laborera)
- skiljetecken
- skriva för hand och digitalt

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- Alfabetet
  - forma bokstäver
  - alfabetisk ordning

- läsriktning
- vokaler, konsonanter (läsa, skriva, laborera)
- sambandet mellan ljud och bokstav
- skrivregler
  - stor och liten bokstav
  - meningsbyggnad
  - skiljetecken
  - stavningsregler för vanligt förekommande ord
- ordföljd i meningar, frågor och nekande satser
- personbeskrivningar
- skriva olika typer av enkla texter
  - beskrivande text
  - beskriva text med hjälp av bilder
  - schema
  - vykort, recept och menyer
  - tankekarta (faktatext)
  - sms, dagbok, tidning och collage
  - dikter och fabler
  - bildtext (tidning)
  - intervju, serier och brev

Nivå 4 åk 7-9

- skrivregler
  - punkt, frågetecken och utropstecken
  - kommatecken, talstreck och kolon
  - stor bokstav respektive liten bokstav
  - skriftspråk
  - mening och stycke
  - avstavning
  - förkortning
  - särskrivning
- stavningsregler
- ordföljden
- huvudsats och bisats
- skriva texter i olika genrer
- disposition av egenskriven text
- behärska skrivprocessen
  - planera, producera och bearbeta texter självständigt

Om eleven anländer i årskurs 3, 4 eller 5 börjar man arbeta från och med nivå 2 och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- Alfabetet
  - forma bokstäver
  - alfabetisk ordning
  - läsriktning
- vokaler, konsonanter (läsa, skriva, laborera)
- sambandet mellan ljud och bokstav

- skrivregler
  - stor och liten bokstav
  - meningsbyggnad
  - skiljetecken
  - stavningsregler för vanligt förekommande ord
- ordföljd i meningar, frågor och nekande satser
- personbeskrivningar
- skriva olika typer av enkla texter
  - beskrivande text
  - beskriva text med hjälp av bilder
  - schema
  - vykort, recept och menyer
  - tankekarta (faktatext)
  - sms, dagbok, tidning och collage
  - julklappsrim
  - dikter och fabler
  - bildtext (tidning)
  - intervju, serier och brev

Nivå 4 åk 7-9

- skrivregler
  - punkt, frågetecken och utropstecken
  - kommatecken, talstreck och kolon
  - stor bokstav respektive liten bokstav
  - skriftspråk
  - mening och stycke
  - avstavning
  - förkortning
  - särskrivning
- stavningsregler
- ordföljden
- huvudsats och bisats
- skriva texter i olika genrer
- disposition av egenskriven text
- behärska skrivprocessen
  - planera, producera och bearbeta texter självständigt

Om eleven anländer i årskurs 6, 7, 8 eller 9 börjar man arbeta från och med nivå 3 och fortsätter sedan med nivå 4.

Nivå 3 åk (6) 7-9

- Alfabetet
  - forma bokstäver
  - alfabetisk ordning
  - läsriktning
- vokaler och konsonanter
- sambandet mellan ljud och bokstav
- skrivregler
  - punkt, frågetecken och utropstecken

- kommatecken, talstreck och kolon
- stor bokstav respektive liten bokstav
- skriftspråk
- mening och stycke
- avstavning
- förkortning
- särskrivning
- stavningsregler för vanligt förekommande ord
- ordföljd i meningar, frågor samt nekande satser
- skriva olika slags typer av enkla texter

Nivå 4 åk 7-9

- skrivregler
  - punkt, frågetecken och utropstecken
  - kommatecken, talstreck och kolon
  - stor bokstav respektive liten bokstav
  - skriftspråk
  - mening och stycke
  - avstavning
  - förkortning
  - särskrivning
- stavningsregler
- ordföljden
- huvudsats och bisats
- skriva texter i olika genrer
- disposition av egenskriven text
- behärska skrivprocessen
  - planera, producera och bearbeta texter självständigt

Förmåga att förstå språk, kultur och litteratur

Om eleven anländer i årskurs 1 eller 2 arbetar man enligt följande två nivåer och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 1 åk 1-2

Kultur och litteratur

- sagor, dikter, serier och berättelser
- känna till några barnboks författare
- biblioteksbesök
- filmer, teater och mediekultur

Grammatik och språklära

- en/ett, den/det

Ordkunskap

- öka ordförrådet
- öva motsatsord
- sammansatta ord
- synonymer

Nivå 2 åk 3-5 (6)

- Kultur och litteratur
  - hälsningsfraser och samtal
  - presentera personer
  - olika trosuppfattningar
  - demokrati, att rösta
  - mat
  - kultur i Finland (Finlands karta, olika finländska personer och figurer)
  - julen, tomtar, julfest och andra kulturers fester
  - nyår
  - Lucia, självständighetsdagen, Runebergsdagen
  - klimat, väder
  - hobbyer
  - dialekter
  - biblioteket och barnböcker
  - filmer, teater och mediekultur
- Grammatik och språklära
  - En/ett
  - Ordklasser: substantiv, adjektiv, verb, pronomen, prepositioner, räkneord
  - frågeord
  - Genitiv
  - Uppmaningar
- Ordkunskap
  - stavelse, förstavelse och ändelse
  - sammansatta ord och släktord
  - motsatsord
  - synonymer
  - homofoner och homonymer
  - lånnord
  - rimord

Nivå 4 åk 7-9

- Kultur och litteratur
  - Filmer, litteratur, teater och mediekultur
  - Bekanta sig med de nordiska språken
  - Svenska språkets historia
- Grammatik och språklära
  - Alla ordklasser
  - Satsdelar: subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad, adverbial och attribut
- Ordkunskap
  - utveckla och utöka ordförrådet inom läroämnena
  - stavelse, förstavelse och ändelse
  - sammansatta ord och släktord
  - motsatsord
  - synonymer
  - homofoner och homonymer

- lånnord
- rimord

Om eleven anländer i årskurs 3, 4 eller 5 börjar man arbeta från och med nivå 2 och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9.

Nivå 2  k 3-5 (6)

Kultur och litteratur

- hälsningsfraser och samtal
- presentera personer
- olika trosuppfattningar
- demokrati, att rösta
- mat
- kultur i Finland (Finlands karta, olika finländska personer och figurer)
- julen, tomtar, julfest och andra kulturers fester
- nyår
- Lucia, självständighetsdagen, Runebergdagen
- klimat, väder
- hobbyer
- dialekter
- biblioteket och barnböcker
- filmer, teater och mediekultur

Grammatik och språklära

- En/ett
- Ordklasser: substantiv, adjektiv, verb, pronomen, prepositioner, räkneord
- frågeord
- Genitiv
- Uppmaningar

Ordkunskap

- stavelse, förstavelse och ändelse
- sammansatta ord och släktord
- motsatsord
- synonymer
- homofoner och homonymer
- lånnord
- rimord

Nivå 4  k 7-9

Kultur och litteratur

- Filmer, litteratur, teater och mediekultur
- Bekanta sig med de nordiska språken
- Svenska språkets historia

Grammatik och språklära

- Alla ordklasser
- Satsdelar: subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad, adverbial och attribut

Ordkunskap

- utveckla och utöka ordförrådet inom läroämnena
- stavelse, förstavelse och ändelse
- sammansatta ord och släktord
- motsatsord
- synonymer
- homofoner och homonymer
- lånord
- rimord

Om eleven anländer i årskurs 6, 7, 8 eller 9 börjar man arbeta från och med nivå 3 och fortsätter sedan med nivå 4.

Nivå 3 åk (6) 7-9

Kultur och litteratur

- hälsningsfraser och samtal
- presentera personer
- olika trosuppfattningar
- demokrati
- mat
- hobbyer
- dialekter
- bekanta sig med finlandssvenska högtider och traditioner
- gå till biblioteket
- filmer, litteratur, teater och mediekultur

Grammatik och språklära

- Ordklasser: substantiv, adjektiv, verb, pronomen, räkneord och prepositioner
- Satsdelar: subjekt, predikat, objekt

Ordkunskap

- stavelse, förstavelse och ändelse
- sammansatta ord och släktord
- motsatsord
- synonymer
- homofoner och homonymer
- lånord
- rimord

Nivå 4 åk 7-9

Kultur och litteratur

- Filmer, litteratur, teater och mediekultur
- Bekanta sig med de nordiska språken
- Svenska språkets historia

Grammatik och språklära

- Alla ordklasser
- Satsdelar: subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad, adverbial och attribut

Ordkunskap

- utveckla och utöka ordförrådet inom läroämnena
- stavelse, förstavelse och ändelse
- sammansatta ord och släktord
- motsatsord
- synonymer
- homofoner och homonymer
- lånord
- rimord

Att använda språket som stöd för allt lärande

Åk 1-2

Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnena. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnena, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriver texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevens kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Åk 3-6

Eleverna lär sig att dela upp läs-, skriv-, lyssnande- och talprocesser i mindre delar och att träna delfärdigheter samt olika skriv- och lyssnartekniker. Eleverna tränar att känna igen och använda viktiga begrepp och uttryck i olika läroämnena. I undervisningen används digitala verktyg för att lära eleverna att söka information inom olika kunskapsområden och för att eleverna ska lära sig utvärdera sitt lärande i förhållande till målen för undervisningen. Eleverna vägleds att handla etiskt med respekt för upphovsrätt och integritet. I undervisningen stärks elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål som ett stöd för allt lärande.

Åk 7-9

Undervisningen stödjer elevernas förmåga att läsa, skriva, lyssna på och tala texter inom olika kunskapsområden. Eleverna jämför hur språk används i vardagen och inom olika kunskapsområden. Undervisningen stärker elevernas förmåga att använda digitala verktyg för att söka information, lära sig och utvärdera sitt lärande. Undervisningen fördjupar elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål samt andra bekanta språk som stöd för allt lärande.

LP 2014, utdrag ur avsnitten om svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–9